COLOCVIU STRATEGIC

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ŞI SECURITATE

Nr.10
Septembrie
2012

CRIZA ECONOMICĂ: FACTOR DE INSECURITATE NAȚIONALĂ ŞI EUROPEANĂ

Tiberiu TĂNASE
Costel MATEI

CONCLUZII:

- ***Actuala criză economico-financiară deține un loc central, dominant şi determinant în rândul celorlalte provocări pentru securitatea națională.***
- ***Este deja un truism să se afirme că între viața economică şi securitatea unei țări există o dependență reciprocă. Economia furnizează mijloacele materiale şi financiare necesare susținerii existenței şi funcționării normale a securității naționale. Securitatea națională oferă economiei climatul propice derulării activităților sale specifice.***
- ***Fiecare actor economic, persoană sau întreprindere, fie că produce sau consumă, caută să-şi amelioreze propria satisfacție marcată prin atingerea scopurilor propuse.***
- ***Dinamismul economic ignoră obiectivul securității şi se alimentează cu decizii multiple luate de către actori care uită dimensiunea națională.***

În ultima jumătate de secol, ideea de securitate economică şi-a cucerit un loc ferm pe agenda politică. Guvernelor din Occident li se cere să o asigure pentru cetățenii lor şi să o urmărească pentru ansamblul statului. Multe țări din Lumea a Treia folosesc o retorică bazată pe ea, ca mod de a încerca să-şi redreseze poziția dezavantajată din sistem.

Țările comuniste au susținut multă vreme că au rezolvat problema, dar lipsurile acestei atitudini au fost relevate de evenimentele din 1989-1990.

În opinia noastră, actuala criză economico-financiară deține un loc central, dominant şi determinant în rândul celorlalte provocări pentru securitatea națională. Aceasta întrucât acest fenomen are un ***impact semnificativ*** asupra tuturor componentelor securității naționale îndeosebi prin intermediul economiei cu care se află într-o strânsă interdependență.

Este deja un truism să se afirme că între viața economică şi securitatea unei țări există o dependență reciprocă. **Economia furnizează mijloacele materiale şi financiare necesare susținerii existenței şi funcționării normale a securității naționale**. Aici, avem în vedere atât asigurarea mijloacelor şi resurselor necesare şi suficiente funcționării normale a societății, cât şi a vieții şi activității populației. Aceasta din urmă văzută atât ca totalitatea cetățenilor, cât şi a diferitelor sale segmente – de la cele reprezentând populația activă economic la cele cuprinzând persoanele defavorizate social. **La rândul său, securitatea națională oferă economiei climatul propice derulării activităților sale specifice[1].**

Totuşi, între securitatea țării şi dinamismul economic există o dublă şi remarcabilă distanță. Fiecare actor economic, persoană sau întreprindere, fie că produce sau consumă, caută să-şi amelioreze propria satisfacție marcată prin atingerea scopurilor propuse.

Pe de altă parte, dinamismul economic ignoră obiectivul securității şi se alimentează cu decizii multiple luate de către actori care uită dimensiunea națională. Este vorba de faptul că fiecare persoană, grup social şi comunitate umană prin organizarea şi desfăşurarea producției şi/sau a serviciilor într-un sector sau altul urmăreşte direct satisfacerea intereselor lor şi nu pe cele generale ale societății. Acestea din urmă sunt atinse într-o manieră indirectă. De regulă, orice actor economic – persoană sau întreprindere - este interesată înainte de toate de obținerea unui profit care să justifice eforturile făcute şi mai puțin de satisfacerea intereselor altcuiva.[2]

[1] Henri Prévot, *La France: économie, sécurité. Economie mondialisée, Sécurité Nationale, Union Européenne*, http://ensmp.net/pdf/2001/Fransec.htm, p. 6.

[2] Petre Duțu, *Implicațiile crizei economice-financiare asupra securității naționale*„ în Constantin Moştoflei, *Securitate şi apărare europeană în contextul crizei economico-financiare,* Ed. Universității Naționale de Apărare „Carol I", Bucureşti, 2010, p. 43.

1. Criza economică şi securitatea națională

După Revoluția din decembrie 1989, România a intrat într-un proces complex de tranziție pentru constituirea statului de drept, a instituțiilor şi mecanismelor democratice, precum şi pentru trecerea de la economia de comandă la cea de piață.

Tranziția economică prelungită a generat scăderea calității vieții, inegalități sociale, creşterea numărului celor care trăiesc sub pragul sărăciei. Aceste greutăți pot produce intoleranță, afectarea solidarității sociale, exacerbarea populismului, alimentarea manifestărilor radicale şi extremiste. Toate acestea produc efecte grave asupra instituțiilor şi mecanismelor de funcționarea statului. Un management defectuos al procesului de tranziție economică şi socială a dus la diminuarea autorității şi eficienței instituțiilor statului şi la afectarea coeziunii civice şi a echilibrului social. Rezultatele pe alocuri insuficient de concludente în desfăşurarea reformei au dus la diminuarea în timp a resurselor destinate modernizării societății şi reducerii potențialului de aşteptare al cetățenilor confruntați cu un proces de pauperizare crescută.

Degradarea nivelului de viață al majorității populației, inclusiv a stării de sănătate, educație,

Dr. Tiberiu TĂNASE îşi desfăşoară activitate în cadrul Academiei Naționale de Informații „Mihai Viteazul".
Doctorandul Costel MATEI îşi desfăşoară activitate la Universitatea Bucureşti în cadrul Facultății de Filozofie.

calitatea mediului, birocratizarea excesivă, dezvoltarea insuficientă a infrastructurii teritoriale, desfăşurarea cu dificultăţi a restructurării şi modernizării industriei, regresul dramatic înregistrat de agricultură, inerţiile privatizării şi reaşezării drepturilor de proprietate, precarizarea asistenţei sanitare, neînregistrarea nivelului de dezvoltare preconizat al reţelei de transport şi comunicaţii constituie numai câteva probleme care impietează asupra securităţii României, generându-se astfel riscuri şi ameninţări la adresa acesteia.

La aceasta se mai adaugă adaptarea lentă a sistemului ordinii publice şi siguranţei naţionale la noile forme ale criminalităţii din ce în ce mai agresive, deficienţele în administrarea justiţiei etc. Toate acestea au dus la scăderea inacceptabilă a nivelului de siguranţă a cetăţeanului.

Analizând aceste neajunsuri şi luând în calcul experienţa acumulată se impun măsuri radicale pentru identificarea şi lichidarea blocajelor şi adoptarea neîntârziată a unor soluţii ce permit o relansare reală. Totodată se mai impun o serie de măsuri pentru:

- canalizarea resurselor societăţii pentru construirea unor economii performance în măsură să înlăture starea de incertitudine şi de insecuritate la nivel social;
- consolidarea relansării economice prin crearea unui mediu de afaceri atractiv şi stabil şi prin racordarea adecvată la marile fluxuri economico-financiare, tehnologice şi comerciale;
- accelerarea creşterii economice pe baza asigurării prosperităţii cetăţenilor şi sprijinirea procesului democratic intern;
- creşterea încrederii cetăţenilor în instituţiile statului pe baza promovării consecvente a principiilor statului de drept şi a drepturilor fundamentale ale cetăţeanului.

Menţinerea unui climat de instabilitate în plan subregional s-a repercutat negativ asupra mediului economic şi a accentuat incapacitatea României de a angaja decizii în măsură să o apropie de sistemul economico-financiar specific lumii occidentale.

De asemenea, în eforturile de promovare a reformei economice s-au conturat greu şi aleatoriu formule de încadrare şi racordare la structurile economice şi financiare din sistemul economic occidental. Manifestarea de crize şi violenţe în apropierea frontierelor României a dus la pierderea unor legături economice tradiţionale şi a provocat statului român pierderi financiare mari, au zădărnicit elaborarea şi promovarea unor strategii de dezvoltare pe termen lung, au constituit un obstacol în încurajarea investitorilor străini. Pe acest fond declanşarea crizei economico-financiare de pe Wall Street a ajuns şi în ţara noastră.

Cu siguranţă, această undă de şoc a generat în România următoarele fenomene economico-sociale:

- amânarea venirii investitorilor străini importanţi şi plecarea unora deja veniţi;
- locuri de muncă mai puţine;
- revenirea în ţară a românilor care în ultimii ani au lucrat în Occident;
- sporirea numărului celor care vor căuta cu disperare locuri de muncă în ţară;
- restrângerea cererii de mărfuri şi servicii româneşti la export;
- recularea economiei româneşti sub efectul reculului cererii solvabile;
- mai multă muncă, mai multe restricţii şi mai multă austeritate din partea cetăţenilor;
- mai puţină securitate pentru cetăţeni etc.

Pentru diminuarea efectelor crizei economice, în opinia noastră, se impune luarea de măsuri care ar putea ajuta la ieşirea din criza economico-financiară: distribuirea echitabilă a poverii; organizarea înţeleaptă a solidarităţii naţionale; jucarea vizionară a atuurilor integrării europene; transformarea inteligentă a dificultăţilor care ameninţă România în şansa de a folosi avantajele comparative spre a ieşi din impas; informarea corectă a oamenilor; fiscalizarea unor domenii care nu sunt acoperite.

Desigur, sunt nişte opinii personale. Determinante sunt soluţiile propuse de specialiştii în domeniul economic. Spre exemplu, Daniel Dăianu, fost ministru de finanţe şi profesor de economie, propune câteva măsuri pentru ieşirea din criză:

- eliminarea risipei prin reducerea cheltuielilor bugetare administrative (cei mai buni bani sunt cei pe care-i poţi economisi);
- elaborarea şi operaţionalizarea unui plan de investiţii în infrastructură care:
    - aduc locuri de muncă;

• au efect important de antrenare în economie.

- îndreptarea greşelilor politicii fiscale, pentru a distribui mai bine pomana fiscală şi pentru a permite celor cu acces mai greoi la creditare să depăşească cu bine perioada de criză;

- asumarea publică a unui plan pentru adoptarea euro, care va genera creşterea credibilităţii pe plan extern, înfăptuirea reformelor fiscale, bugetare şi structurale care se tot amână din varii motive.

Dacă nu se vor implementa măsuri ferme, între care se regăsesc şi cele propuse de profesorul Dăianu, securitatea naţională a României va avea de suferit. Considerăm că aceasta va fi afectată de faptul că pe lângă vulnerabilităţile cunoscute, vor apărea şi altele generate de:

- persistenţa problemelor de natură economică, financiară şi socială;

- accentuarea fenomenelor de corupţie şi de administrare deficitară a resurselor publice;

- intenţia slabă a instituţiilor statului în faţa acutizării fenomenelor de criminalitate economică şi de perturbare a ordinii publice şi siguranţei cetăţeanului;

- menţinerea unor surse şi cauze de conflict sociale;

- nerespectarea unor norme ecologice în funcţionarea unor obiective industriale;

- scăderea nivelului de încredere a cetăţeanului în instituţiile statului;

- dezvoltarea inegală a unor regiuni;

- îndeplinirea defectuoasă a angajaţilor NATO şi UE;

- apariţia deficienţelor privind protecţia informaţiilor clasificate;

- emigrarea forţei de muncă înalt calificată.

Pentru preîntâmpinarea apariţiei acestor vulnerabilităţi sau pentru înlăturarea lor în caz că au apărut, trebuie stabilite măsuri drastice în toate domeniile.

Având în vedere Planul European de Redresare Economică lansat de Comisia Europeană şi Programul Anticriză susţinut de Guvernul României, este necesar să fie puse în aplicare acţiuni de redresare economică care se pot institui in pârghii economice şi sociale adecvate pentru a face faţă provocărilor actuale, care să vizeze: creşterea accesului întreprinderilor mici şi mijlocii la finanţare; crearea cererii de muncă şi susţinerea ocupării forţei de muncă; reducerea sarcinilor administrative pentru întreprinderi şi promovarea antreprenoriatului; susţinerea în mod activ a investiţiilor pentru modernizarea infrastructurii; îmbunătăţirea eficienţei energetice; promovarea adoptării rapide a produselor ecologice; creşterea investiţiilor în cercetare şi dezvoltare, inovare şi educaţie; dezvoltarea tehnologiilor ecologice pentru noi mijloace de transport şi construcţii;

- accesul larg la internet de mare viteză.

Indiferent de partidul politic care se află la guvernare România trebuie să urmărească o serie de proiecte pe termen scurt, mediu şi lung care să ţină cont în primul rând de situaţia internă, calitatea de stat membru al UE şi contextul internaţional. În acest sens, în urma reaşezării marilor puteri la nivel mondial, România va trebui sa îşi orienteze politica relaţiilor internaţionale pentru a putea avea beneficii pe termen lung. Mergând pe aceiaşi linie a relaţiilor internaţionale, ţara noastră ar trebui să se îndrepte spre pieţe de desfacere care au existat înainte de 1989 aşa cum sunt statele arabe, asiatice şi cele din nordul şi centrul Africii.

Nu trebuie neglijat nici faptul că, pentru asigurarea securităţii naţionale, statul român are nevoie de sume de bani necesare funcţionării sistemului de securitate pe toate componentele sale. Aceste sume necesare bunei funcţionări a sistemului de securitate sunt generate de la bugetul de stat. În cazul în care nivelul sumelor încasate scade datorită unor disfuncţionalităţi ale sistemului economic, este evident că şi sumele repartizate pentru funcţionarea sistemului de securitate se vor diminua corespunzător.

În mod clar este dificil de apreciat atât durata şi amploarea efectelor prezentei crize economice, cât şi toate implicaţiile pe care aceasta le va avea asupra securităţii naţionale.

O economie stabilă nu poate exista fără securitate şi, de asemenea, nici securitatea nu poate fi stabilă fără o economie sănătoasă. În contextul actual al globalizării economice, acest fenomen *„influenţează mediul de securitate contemporan, atât în ceea ce priveşte geneza noilor riscuri şi ameninţări, cât şi a apariţiei diferitelor oportunităţi"*, aşa cum este menţionat în Strategia de

Securitate a României. În acest mediu, niciun stat nu se poate izola sau declara neutru şi nici nu este la adăpost dacă rămâne în afara proceselor globale.

Securitatea internaţională tinde tot mai mult să-şi manifeste caracterul indivizibil, iar comunitatea internaţională este tot mai conştientă de răspunderile ce îi revin. Observăm că, în această situaţie a globalizării economice, garanţia unei securităţi eficiente reiese fără îndoială din faptul că securitatea naţională este strâns legată de economia globală. Astfel, fiind în faţa unei crize la nivel mondial, cu potenţial de a deveni una majoră, specialiştii apreciază că aceasta reprezintă un factor de insecuritate pentru România.

Pentru a păstra nivelul securităţii naţionale la cele mai înalte standarde un rol important revine, pe lângă stabilitatea mediului financiar şi economic, şi componentelor sociale, de apărare, educaţie etc. Toate aceste domenii însă pot fi afectate cu uşurinţă de disfuncţionalităţi înregistrate de palierul economic. Întrucât problemele economice sunt generatoare de probleme sociale, probleme cu consecinţe grave ce pot afecta stabilitatea statului, acestea trebuie atent monitorizate, iar măsurile luate trebuie să se regăsească într-o strânsă interdependenţă şi în relaţie de complementaritate. Principiul dominoului este perfect aplicabil situaţiei de faţă, statul având rolul de a menţine sub control toate palierele sensibile ale aspectelor complexe ale crizei. Lipsa productivităţii, lipsa locurilor de muncă, lipsa cererii de bunuri sunt toate elemente care, deşi sunt de natură economică, afectează în mod evident componenta socială şi, împreună, afectează securitatea naţională.

De asemenea, o modificare a configuraţiei leadership-ului mondial, urmare a acestei crize economice, poate determina o reorientare a priorităţilor în domeniul securităţii a aliaţilor României. Astfel de schimbări ar putea necesita ajustarea poziţionării ţării noastre pe scena relaţiilor internaţionale[3] şi, implicit, a politicilor din domeniul securităţii şi apărării.

[3] The economist print edition 18 Sep 2008 *GLOBALISATION A bigger world* http://www.economist.com/specialreports/displayStory.cfm?story_ id=12080751

1. Criza economică şi Uniunea Europeană

Şi la nivelul Uniunii Europene, evenimentele, care au debutat în vara anului 2007, au dat naştere unei crize economice care s-a răspândit cu rapiditate în interiorul Uniunii, devenind cea mai mare prăbuşire economică de după război şi până în prezent.

Conexiunile pieţei europene cu cea a Statelor Unite ale Americii, unde a debutat criza economică, sunt foarte profunde, astfel că toate consecinţele nocive ale acesteia s-au făcut simţite, aproape imediat, şi în Europa.

Odată cu scăderea comerţului la nivel global, perspectivele de export ale Uniunii s-au îngustat, iar industriile statelor membre au fost lovite crunt. Imediat au început să apară proteste publice din pricina creşterii ratei şomajului şi a măsurilor de prevenire sau întâmpinare a recesiunii, acestea exercitând o presiune puternică asupra guvernelor şi liderilor europeni.

Criza financiară a lovit puternic economia europeană prin intermediul conexiunilor cu sistemul economic global, dar şi prin scăderea gradului de încredere în sectorul bancar şi prin colapsul comerţului internaţional.

Cererea de bunuri pe piaţa internaţională a scăzut brusc, nu numai în Europa, ci şi în statele cu care aceasta realiza schimburi comerciale, agravând şi adâncind şi mai mult şocul asupra economiei europene şi asupra întregului sector financiar. În consecinţă, foarte multe state membre au intrat în recesiune.

Sectorul afectat imediat a fost cel ce reprezintă piaţa muncii. Începând cu jumătatea anului 2008, piaţa muncii în Europa a început să fie din ce în ce mai slăbită, iar trendul de creştere a ratei şomajului a continuat şi în anii următori.

Criza a lovit sever şi în ceea ce priveşte investiţiile. Acestea au înregistrat o scădere semnificativă cauzată de lipsa de interes pentru investiţii într-o perioadă în care cererea este inconstantă şi în care stabilitatea şi securitatea economică reprezintă principalele elemente caracteristice economiei europene. Potenţialul de creştere economică a scăzut deoarece activitatea economică a fost îngheţată în

mai multe sectoare economice, de la construcția de mașini și până la dezvoltarea imobiliară sau de echipamente industriale. Afacerile externe, exporturile și importurile europene s-au încadrat în același trend descrescător ca și întreaga activitate economică. Din acest motiv, economiile statelor membre au înregistrat pierderi serioase.

Multe dintre guvernele statelor membre au fost nevoite să cheltuiască masiv din resursele lor pentru a salva de la colaps anumite bănci și, ca urmare, să protejeze depozitele cetățenilor, să utilizeze toate instrumentele fiscale și monetare de care dispun pentru a dezgheța piața creditelor și pentru a stimula creșterea economică și toate celelalte elemente sociale ce decurg de aici.[4]

Totuși, impactul crizei economice asupra economiilor statelor membre ale Uniunii Europene a fost unul diferit din pricina diferențelor care există între state.

Criza economică a evidențiat și diferențele de abordare filosofică a problemelor economice între statele membre ale Uniunii Europene prin intermediul politicilor urmărite de către state pentru a combate criza și recesiunea. Statele au abordat rezolvarea crizei economice în mod independent, dar și în comun prin intermediul măsurilor luate la nivel european, acest lucru subliniind și caracterul dual al Uniunii.[5]

Acțiunile Uniunii Europene reflectă un anumit compromis pe care autoritățile naționale ar putea să îl facă pentru implementarea soluțiilor cu scopul de a realiza redresarea economică. Statele au fost independente în aplicarea directivelor Uniunii Europene, acestea putând să realizeze și propriul lor plan de răspuns la criză. Statele au găsit soluții diferite pentru redresarea sectorului bancar, pentru rezolvarea tensiunilor sociale și pentru depășirea crizelor politice inerente.

Statele membre au acceptat să sprijine măsurile fiscale ale Uniunii menite să răspundă colapsului economic, deși nu toate statele membre au fost afectate la fel de puternic. Acest lucru nu le-a împiedicat să contribuie la un efort coordonat al Uniunii.

Deficitele bugetare în creștere și nivelul datoriei publice în statele europene au fost principalii indicatori ai intrării în recesiune. Danemarca a fost primul stat care a intrat în recesiune, urmat rapid de Estonia și Letonia. Analiștii economici au dedus, în mod corect, că Germania, Spania și Marea Britanie vor intra de asemenea în recesiune economică. În cele din urmă, toate statele europene au fost afectate negativ de criza economică globală.

Principalele riscuri pentru securitatea economică a Zonei Euro şi a Uniunii Europene o reprezintă cinci state:

- Grecia este unul dintre cele mai îndatorate state din Europa. Deși între anul 2000 și anul 2007, Grecia a înregistrat cele mai importante creșteri economice din Zona Euro, cu o creștere anuală de 4,2%, actualmente este dependentă aproape în totalitate de fondurile care vin din partea altor state europene cointeresate de stabilitatea Zonei Euro și din partea unor instituții financiare internaționale.

- Spania se află de asemenea într-o situație foarte dificilă. Având în vedere faptul că economia Spaniei este de patru ori mai mare decât cea a Greciei, riscurile pe care le presupune un eventual faliment al acestui stat sunt enorme la adresa securității economice a Uniunii Europene.

- Portugalia întâmpină enorme provocări financiare. Guvernul a fost nevoit să ia măsuri pentru combaterea recesiunii și, deși acestea au fost drastice, reformele nu au fost suficiente pentru a echilibra situația economică a statului.

- Italia are o economie ceva mai stabilă, însă continuă să rămână un factor de risc din cauza datoriei publice care depășește 100% din PIB. Măsurile fiscale și schimbările politice recente constituie elemente de echilibru, dar nu sunt suficiente pentru stabilitatea statului.

- Sectorul financiar al Irlandei a fost profund afectat de către criză. Irlanda a fost la un pas de colaps, dar a reușit, în cele din urmă, să stabilizeze sectorul bancar și să echilibreze bugetul prin reforme severe. Chiar dacă economia Irlandei nu este foarte sigură și viitorul acesteia este greu de predeterminat, economia de piață dă semne de revenire.

Încă din 2008, Uniunea Europeană a sesizat pericolul iminent la adresa securității sale economice și gravitatea situației, astfel încât băncile centrale și guvernele au început să adopte măsuri de combatere a efectelor crizei economice globale. Răspunsul la această criză poate fi clasificat prin cele trei tipuri de măsuri adoptate:

- pomparea de lichidități în sistem prin intermediul băncilor centrale;

- stimuli fiscali veniți din partea guvernelor, din partea Comisiei Europene și a instituțiilor financiare europene și internaționale;

- schimbări normative și instituționale la nivelul Uniunii Europene și la nivel național, unele provenind din măsurile luate la nivel global.[6]

Uniunea Europeană s-a concentrat asupra stabilizării piețelor financiare, încurajării investițiilor și a domeniului de afaceri prin stimuli fiscali. La început, Banca Europeană Centrală în colaborare cu băncile centrale, au furnizat lichidități adiționale printr-o injecție de capital fără precedent.

Măsuri fiscale au fost luate pentru combaterea recesiunii și astfel că Planul de Redresare a Economiei Europene a fost finanțat cu 400 de milioane de euro pentru anii 2009 și 2010. Acest buget trebuia folosit în două direcții principale: în primul rând soluționarea problemelor pe termen scurt și, în al doilea rând, pregătirea și restructurarea economiei Europene în așa fel încât să facă față cu succes provocărilor viitoare.

Un al treilea set de măsuri, inspirat de măsurile adoptate la nivel global, constă în schimbarea arhitecturii sectorului bancar în așa fel încât acesta să poată fi capabil să răspundă eventualelor crize ce se pot crea în viitor. Uniunea Europeană a adoptat și măsuri instituționale în acest sens creând trei noi instituții cu sarcini financiare ce au menirea de a supraveghea și acționa pentru securitatea economică europeană.

Comitetul European pentru Risc Sistemic a fost înființat pe 16 decembrie 2010 ca răspuns al Uniunii Europene în fața crizei. Pactul de Stabilitate și Creștere este un cadru de reglementare pentru coordonarea politicilor fiscale naționale în cadrul Uniunii Economice și Monetare. Pactul a fost creat pentru a veghea la stabilitatea finanțelor publice, o cerință importantă pentru buna funcționare a uniunii economice și monetare. Pactul cuprinde o componentă preventivă și o componentă coercitivă.[7] Mecanismul European de Stabilitate a fost semnat inițial în iulie 2011, dar a fost modificat la 2 februarie 2012 pentru a-i spori eficiența. Programat să fie funcțional în iulie 2012, MES va fi o instituție financiară internațională cu sediul la Luxemburg, care va sprijini țările din zona Euro, în cazul în care acest lucru este indispensabil pentru salvgardarea stabilității financiare.[8]

Criza economică globală care a lovit puternic și UE, amenințând serios, securitatea economică a acesteia, a reprezentat principala provocare pe care această construcție politică a întâmpinat-o în lunga sa călătorie. Pentru o perioadă foarte lungă, proiectul european a înaintat ușor către obiectivele sale atingându-și fără mari probleme țelurile și tocmai de aceea aspirațiile sale au devenit din ce în ce mai îndrăznețe și a tins către o unitate și mai mare precum şi către extindere. Uniunea Europeană a reușit să elimine barierele dintre popoare, a dobândit noi membri și a prosperat în toate domeniile.

Soluțiile pe care statele membre le-au găsit pentru criză au fost atât la nivel individual, dar mai ales la nivel colectiv. Statele membre s-au aliniat măsurilor și instituțiilor europene într-un efort conjugat de a combate criza. Astfel, proiectul european a dovedit că a realizat acea coeziune între state necesară pentru a construi împreună o Europă unită. Interesele naționale au fost respectate și primordiale, dar acest lucru nu a împiedicat Uniunea Europeană să funcționeze pentru atingerea intereselor de securitate și stabilitate regională, atât din punct de vedere economic, cât și politic.

Cele 27 de state membre au colaborat și cooperat demonstrând maturitatea proiectului din care fac parte și solidaritatea care le caracterizează atunci când vine vorba de interesele, valorile și principiile lor comune. Coeziunea și integrarea europeană a fost de multe ori pusă sub semnul întrebării atunci când situațiile economice și politice deveneau tensionate și atunci când rezolvarea unor probleme stringente cerea unitate, încredere și acțiune colectivă. Momentele de cumpănă pe care Uniunea Europeană le-a întâmpinat și pe care continuă să le întâlnească, nu indică o lipsă de solidaritate, ci, dimpotrivă, demonstrează nivelul superior al integrării și, mai important decât toate, dobândirea unei identități europene pentru care popoarele europene au muncit foarte mult și pentru care au făcut sacrificii.

Mulți teoreticieni s-au grăbit să pună cruce proiectului european, care s-a dovedit, cu această ocazie, mai puternic decât a fost considerat. Criza economică europeană nu a distrus, ci, într-un mod paradoxal, a reușit să sprijine acest proiect politic forțându-l să învețe noi metode de cooperare, să-i arate cum pot fi adoptate norme și implementate instituții noi, toate cu scopul de a consolida unitatea europeană și de a-i spori securitatea regională.

Uniunea Europeană reprezintă realizarea politică a unui ideal de unitate pe care scriitori, intelectuali, filosofi, diplomați și oameni de stat au propovăduit-o de-a lungul secolelor. Acest ideal a

luat naștere din dorința oamenilor ce au foarte multe lucruri în comun, de la istorie și până la cultură, de a se organiza în așa fel încât să poată traversa barierele puse în calea convieţuirii lor paşnice și de a depăși diferențele de nuanță care creează clivaje uriașe între oameni care au atât de multe în comun.

Acest ideal al unității a fost timp de secole estompat de nenumăratele divizări ale Europei, divizări determinate de situații politice, economice și sociale precum și de dezvoltările culturale și intelectuale care au condus la conflicte ce au avut forța de a decima populația Europeană. Aceste conflicte în general şi conflictele violente încheiate prin război în special, au condus la erodarea relațiilor între state şi la închiderea oricărui culoar care putea conduce către unitate continentală.

Tot aceste conflicte au fost, poate într-un mod ironic al sorţii şi al istoriei, principalul catalizator al Uniunii Europene. În prima jumătate de secol XX, Europa a fost măcinată de cumplite războaie care au întărit şi mai mult nevoia de coeziune, integrare şi cooperare Europeană punându-se astfel bazele celei ce avea să devină o uniune politică puternică şi anume Uniunea Europeană. În mod similar, criza economică, înţeleasă ca cea mai mare provocare la adresa idealului unităţii europene, poate contribui, în mod decisiv, la consolidarea, stabilitatea şi securitatea Uniunii Europene.

---

[4] James K. Jackson, *The Financial Crisis: Impact on and Response by The European Union*, Congressional Research Service, 2009, p. 4.

[5] Idem, p. 9.

[6] Marcin Koczor, Paweł Tokarski, *The EU Economy: Response to the crisis and prospects for the new decade*, The Polish Institute of International Affairs, Var□ovia, 2011, p. 10.

[7] http//:ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance /sgp/ index_ro.htm (data accesării: 24.03.2012, ora 12:45).

[8] http//:www.european-council.europa.eu (data accesării: 24.03.2012, ora: 13:00).

PROPUNERE:

- ***Considerăm că o soluție pentru asigurarea securității în zona Uniunii Europene în condițiile în care aproape toate statele membre au micşorat bugetele destinate armatei ar fi înființarea unor politici unitare de securitate în zonă şi a unui corp armat în acest sens ceea ce ar reduce cheltuielile legate de acest sector.***

COLOCVIU STRATEGIC este o publicație a Centrului de Studii Strategice de Apărare şi Securitate ce include rezumate ale temelor de cercetare ştiinţifică, conferinţelor, simpozioanelor, seminariilor, meselor rotunde, opinii şi puncte de vedere ale unor personalităţi de marcă din armată şi societate, din ţară şi străinătate, implicate în cercetarea ştiinţifică din domeniul securităţii.

Publicație realizată cu sprijinul Editurii şi Tipografiei Universității Naționale de Apărare „Carol I”
Tehnoredactare computerizată: Mirela ATANASIU
Supliment al revistei *IMPACT STRATEGIC*
ISSN: 1582-6511; B: 0162/915/2012

Centrul de Studii Strategice de Apărare şi Securitate
Şos. Panduri, nr. 68-72, Sector 5, Bucureşti
Telefon: 021.319.56.04, Fax 021.319.55.93
e-mail: cssas@unap.ro
http//:cssas.unap.ro